

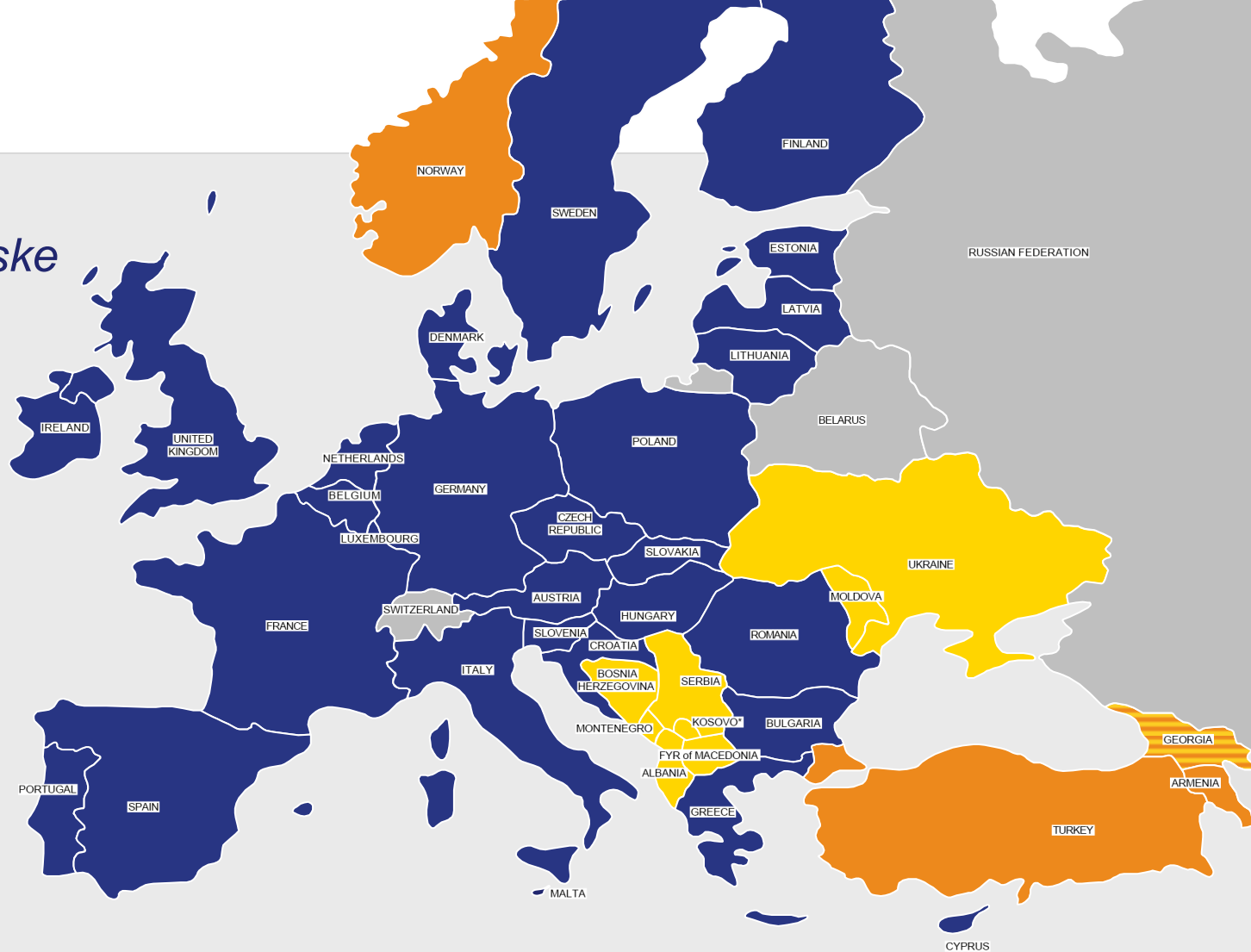
The background is a composite image of the Earth from space, showing city lights at night. Overlaid on this are numerous glowing blue lines that represent energy grids or connections, crisscrossing the globe.

Stanje integracija BiH sa EU na području energetike

Komisija za saobraćaj i komunikacije Predstavničkog Doma
Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Sarajevo 25.
februar/veljača 2015

Mapa Energetske zajednice

- Evropska unija
- Ugovorne strane
- Kandidat
- Posmatrači

Institutional setting

Strane	Doprinos u %	Budžet 2014. Doprinos u EUR	Budžet 2015. Doprinos u EUR
Evropska unija	94.95%	3,274,500.06	3,339,989.87
Albanija	0.09%	3,090.87	3,152.68
Bosna i Hercegovina	0.22%	7,494.62	7,644.52
Makedonija	0.10%	3,542.58	3,613.44
Moldavija	0.09%	2,937.83	2,996.59
Crna Gora	0.04%	1,319.58	1,345.97
Srbija	0.52%	17,919.61	18,278.00
Ukrajina	3.81%	131,228.55	133,853.12
Kosovo*	0.08%	2,765.48	2,820.79
	100%	3,448,810.00	3,517,786.00

1. **Privući investicije u proizvodnju električne energije i mreže** da bi se obezbedilo stabilno i neprekidno snabdevanje energijom koje je ključno za ekonomski razvoj i socijalnu stabilnost;
2. **Uspostaviti integrisano tržište energije** time što će se omogućiti prekogranična trgovina energijom i integracija sa tržištem energije EU;
3. **Jačanje sigurnosti snabdevanja;**
4. **Unapređenje životne sredine** u pogledu snabdevanja energijom u regionu;
5. **Jačanje konkurencije na regionalnom nivou** i korišćenje ekonomije obima.
6. Pravna **bezbednost** ulagača-rešavanja sporova

Pravne tekovine Energetske zajednice i oblasti rada

Gas

Electricity

Infrastructure

Renewable energy

Environment

Competition

Oil

Social

Statistics

Energy Efficiency

- ▶ **Gas** (Treći paket) (3 direktive, 2 uredbe)
- ▶ **Električna energija** (Treći paket) (2 direktive, 3 uredbe)
- ▶ **Životna sredina** (4 direktive)
- ▶ **Konkurencija** (neke odredbe Ugovora)
- ▶ **Obnovljivi izvori energije** (direktiva o OIE)
- ▶ **Energetska efikasnost** (3 direktive, 5 uredbi)
- ▶ **Antimonopol i državna pomoć** (neke odredbe Ugovora)
- ▶ **Statistika** (1 direktiva, 1 uredba)
- ▶ **Nafta** (1 direktiva)

Energetska statistika – rok je bio 31. decembar 2013.

Direktiva 2009/28 o obnovljivim izvorima energije – rok je bio 1. januar 2014.

Treći paket o struji / gasu – rok je bio 1. januar 2015.

+ pravila iz “Drugog paketa” koja nedostaju - za koje je rok bio 1. januar 2012.

Direktiva o velikim ložištima – do 31. decembra 2017.

Direktiva o sumporu u gorivu – rok je bio 31. decembar 2011!!

Energetska efikasnost – rok je bio 31. decembar 2012!!

Rezerve nafte – do 1. januara 2023.

Zakon o statistici Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH 26/2004, 42/2004)

RS – Zakon o statistici Republike Srpske

FBiH – Zakon o statistici Federacije Bosne i Hercegovine

Brčko distrikt - Zakon o statistici Bosne i Hercegovine

Ovlašćenja

- **Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine**
  - **Federalni zavod za statistiku**
  - **Republički zavod za statistiku Republike Srpske**

Sporazum o primjeni jedinstvenih metodologija i jedinstvenih standarda pri izradi statističkih podataka Bosne i Hercegovine potvrđuje obavezu svih statističkih institucija BiH da koriste statističke standarde, metodologije, klasifikacije i nomenklature propisane od strane BHAS u skladu sa standardima Evropske unije i međunarodnim standardima.

- **Uspostavljen pravni osnov i organizacija rada, prihvaćene obaveze usklađivanja sa standardima EU.**
- **Preostala obaveza: uspostavljanje mjesečne statistike u skladu sa Uredbom**
- **Ključni problem: nedovoljni resursi**

Sekretarijat je obezbijedio podršku za provođenje istraživanja o potrošnji energije u domaćinstvima u Bosni i Hercegovini (realizacija u 2015. godini).

- **Autorizacija za gradnju**

RS – nema zakonskih odredbi za tender za nove kapacitete (RERS daje samo odobrenje za izgradnju);

FBiH – Zakon o električnoj energiji je usklađen, ali podzakonskih akata još nema;

Brčko distrikt - nema pravila.

- **Razdvajanje delatnosti**

Prenosni sistem je razdvojen (NOS i Elektroprenos) – samo prema “Drugom paketu”;

FBiH-novi zakon o električnoj energiji ne predviđa pravno razdvajanje distributera i proizvođača: EP BiH i EP HZHB još uvijek su vertikalno organizirana preduzeća;

RS-proizvodnja je pravno razdvojena od distribucije i snabdijevanja, a 5 distribucijskih i snabdevačkih preduzeća EP RS još nema pravno razdvojene funkcije distribucije od snabdevanja, Programa usklađivanja nema.

Komunalno Brčko obavlja djelatnosti distribucije i snabdijevanja. Programa usklađivanja nema.

- **Pristup treće strane** – u 2014. je poboljšán nakon usvajanja programa investicija i deblokiranja Elektroprenosa, ali zakonski okvir na državnom nivou nije potpuno usaglašen sa obavezama iz Ugovora o Energetskoj zajednici (Nema zakonskih odredbi o izuzecima od pristupa treće strane, transparentnost raspodele prihoda Elektroprenosa nije potpuno u skladu s Uredbom (EC) 1228/2003)

Pristup treće strane na nivou distribucije je osiguran u oba entiteta i u Brčko distriktu.

- **Kvalifikovanost** (mogućnost samostalnog izbora snabdjevača) – zakon daje pravo izbora za sve kategorije potrošača (kompanije i domaćinstva) u oba entiteta i u Brčko distriktu – ali praktično niko izuzev Aluminija Mostar još nije promenio snabdjevača
- **Otvaranje tržišta** – regulisanje cijena za potrošače (u FBiH i cijena proizvodnje) od strane FERK, RERS i DERK je sveprisutno do 2015. pod kapom javnog interesa – nije u skladu sa Direktivom 2003/54/EC

- **Raspodjela prekograničnih kapaciteta** – aukcije su omogućene na svim granicama, i od 1 januara 2015 NOS BIH učestvuje u regionalnoj platformi SEE CAO, čime je postignut značajan napredak
- **Balansiranje** – regulativa je uglavnom usaglašena sa Direktivom, ali je djelatnost regulisana i ne omogućava razvoj balansnog tržišta
- **Transparentnost** – DERK bi morao biti aktivniji u monitoringu operatera prenosnog sistema.;
- **Zaštita potrošača** – na državnom nivou nije definisana, u entitetima uglavnom u skladu sa Direktivom (još uvijek potrošači ne dobijaju informacije o izvoru električne energije, o uticaju na okoliš, o uslovima ponude i o pravu na promjenu snabdjevača)

Zaključci Izveštaja o sprovođenju – Električna energija (4)

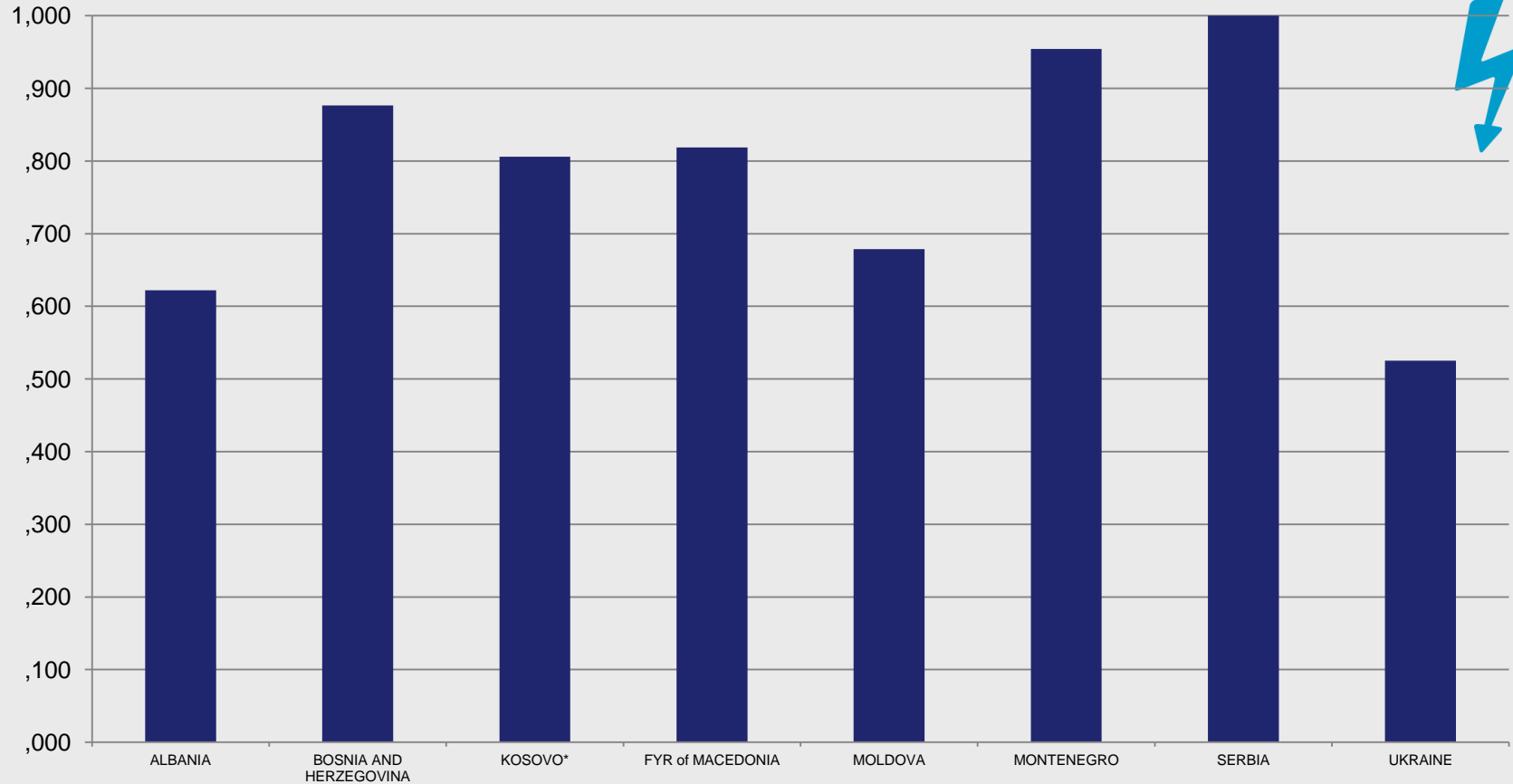

- Prioriteti:

Usvajanje odredbi Trećeg energetskeg paketa i njihova primjena u praksi;

- Organizacija veleprodajnog tržišta električne energije na nivou države;
- Organizacija tržišta balansne energije i uspostavljanje balansne odgovornosti;
- Uspostavljanje berze električne energije za trgovinu dan unaprijed (day-ahead);
- Pravno razdvajanje funkcija distribucije od snabdijevanja;
- Deregulacija cijena proizvodnje električne energije.

Transponovanje pravnih tekovina u oblasti električne energije

- **Kriterijumi za ovlašćenje** – U RS OK, u FBiH kriterijumi nisu poznati unaprijed, što nije u skladu s Direktivom 2003/55/EC;
- **Razdvajanje delatnosti** – zakonski da, u praksi niti pravno niti funkcionalno (BH Gas, Gas Promet i Sarajevo-gas a.d. Istočno Sarajevo);
- **Pristup treće strane** – u RS regulator ovlašćen za tarifiranje, ali su objavljene samo tarife za pristup distribucijskim gasovodima. U FBiH nema regulatora, pa ministarstvo odlučuje o svakom slučaju posebno – ozbiljno kršenje Direktive 2003/55/EC i Uredbe (EC) 1775/2005. U praksi je nerazdvojena cijena za prienos i snabdevanje određena odlukom federalnog ministarstva za BH Gas, a kantonalnih ministarstava za distribuciju;
- **Otvaranje tržišta, kvalifikovanost, promena snabdevača** – U RS zakonski OK, ali još nema pravila za promjenu dobavljača. U FBiH potpuno neskladna z Direktivom;
- **Pristup treće strane uslugama, mehanizmi raspodele kapaciteta, postupak upravljanja kongestijom i pravila o balansiranju** – U RS u glavnom preuzeta Uredba (EC) 1775/2005. U FBiH sasvim ništa;
- **Sigurnost snabdevanja** – Dir 2004/67 još nije transponovana u cjelini u RS (ne postoje standardi minimalnog snabdevanja i prekida snabdevanja), ni u FBiH (nema liste mjera i odgovornosti u slučaju prekida snabdevanja, ne postoje standardi minimalnog snabdevanja i prekida snabdevanja itd) ;

Zaključci potupno isti kao i u izvještaju za 2013. – ništa se nije unaprijedilo tokom 2014.

Zaključci Izveštaja o sprovođenju – Gas (2)

Prioriteti (isti kao i za 2014):

• **Poštivanje odluke ministarskog vijeća:**

Odluka 2013.

The Ministerial Council declared the existence of a breach by Bosnia and Herzegovina of its obligations in the gas sector. The Ministerial Council called upon Bosnia and Herzegovina to rectify its breach by adopting a relevant legislation by June 2014. The Law should be compliant with Directive 2003/55/EC and Regulation (EC) 715/2009. The Ministerial Council will consider the failure to do so as a serious and persistent breach within the meaning of Article 92 of the Treaty and, in such a case, invited the Secretariat to launch the required proceedings;

Odluka 2014.

The Ministerial Council recalled its Decision 2013/04/MC-EnC from 2013 declaring a breach of Bosnia and Herzegovina of its obligations in the gas sector. The Ministerial Council is concerned about this Contracting Party to respect its commitments under the Treaty. Contrary of the request of the Ministerial Council at its last meeting, the country did not adopt legislation in compliance with Directive 2009/73/EC and Regulation (EC) 715/2009. The Ministerial Council, in accordance with Article 92 of the Treaty, declared the existence of a serious and persistent breach by Bosnia and Herzegovina of its obligations in the gas sector.

The Secretariat was invited to offer assistance to Bosnia and Herzegovina in drafting legislation. Bosnia and Herzegovina committed to present gas legislation in compliance with the 3'd Package to the Ministerial Council in 2015 without prejudice to its deadline for transposition on 1 January 2015. (Sekretarijat pripremio nacrt Zakona o gasu, dostavljen je MOFTER-u u Oktobru 2014., nema daljnjih aktivnosti)

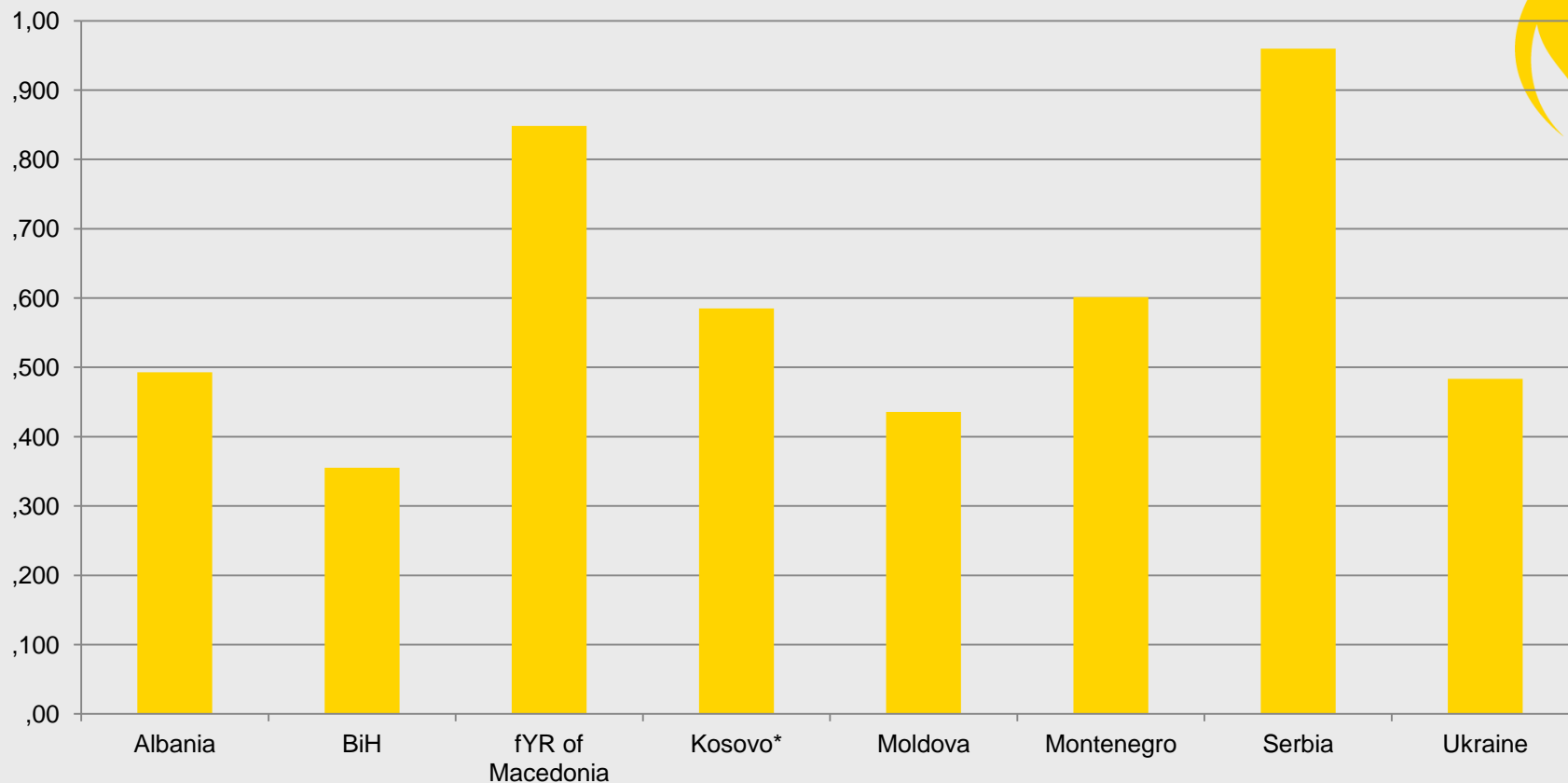
In view of Article 42 of the Dispute Settlement Rules of Procedure, the Ministerial Council recalled the possibility of adopting the sanctions under Article 92 at its next meeting in 2015.

• **Treći energetska paket**

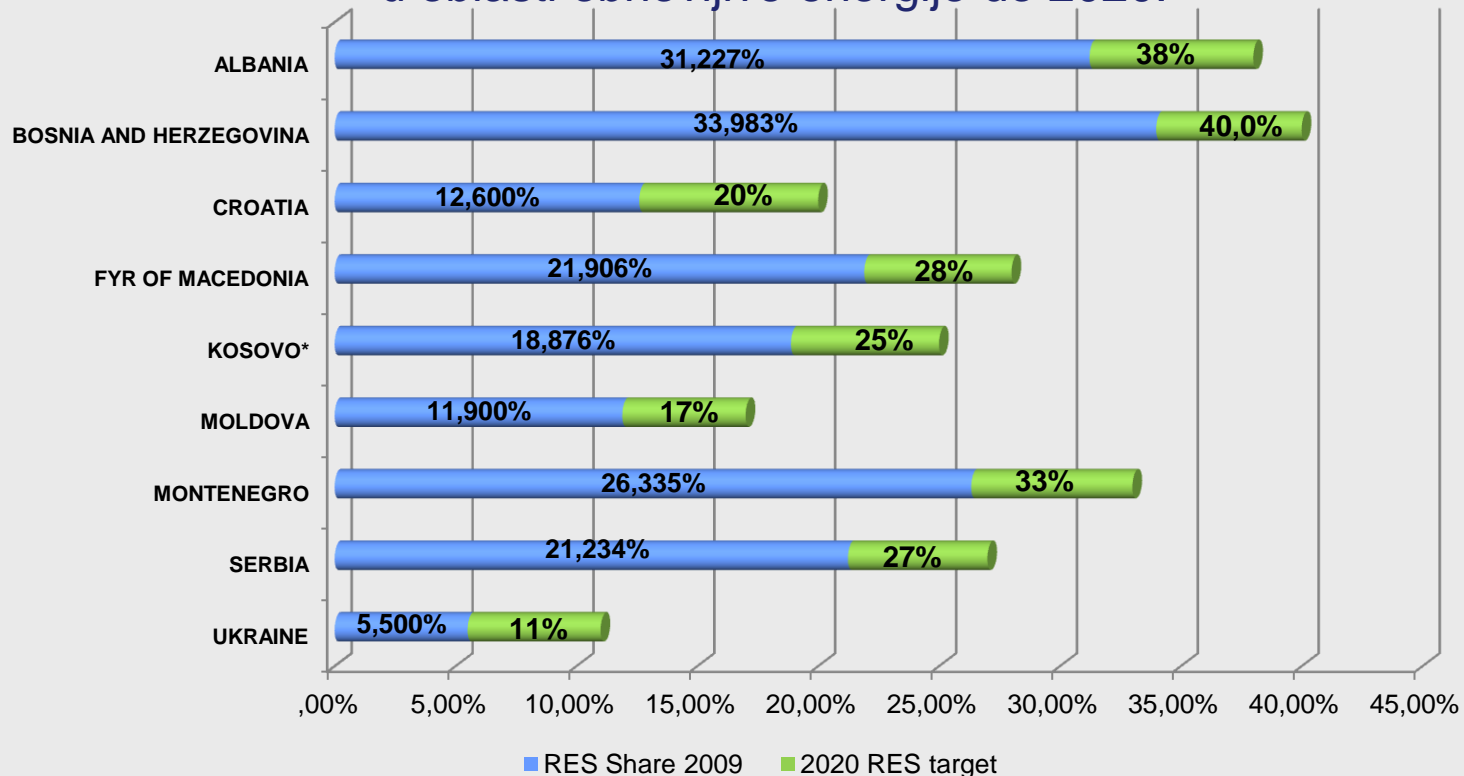
• *Zakon o gasu u skladu s 3.paketom – prilika da se svi zaostaci u implementaciji anuliraju i riješi slučaj pred Ministarskim Vijećem*

Transponovanje pravnih tekovina u oblasti gasa

Napredak u ispunjavanju obavezujućih nacionalnih ciljeva u oblasti obnovljive energije do 2020.

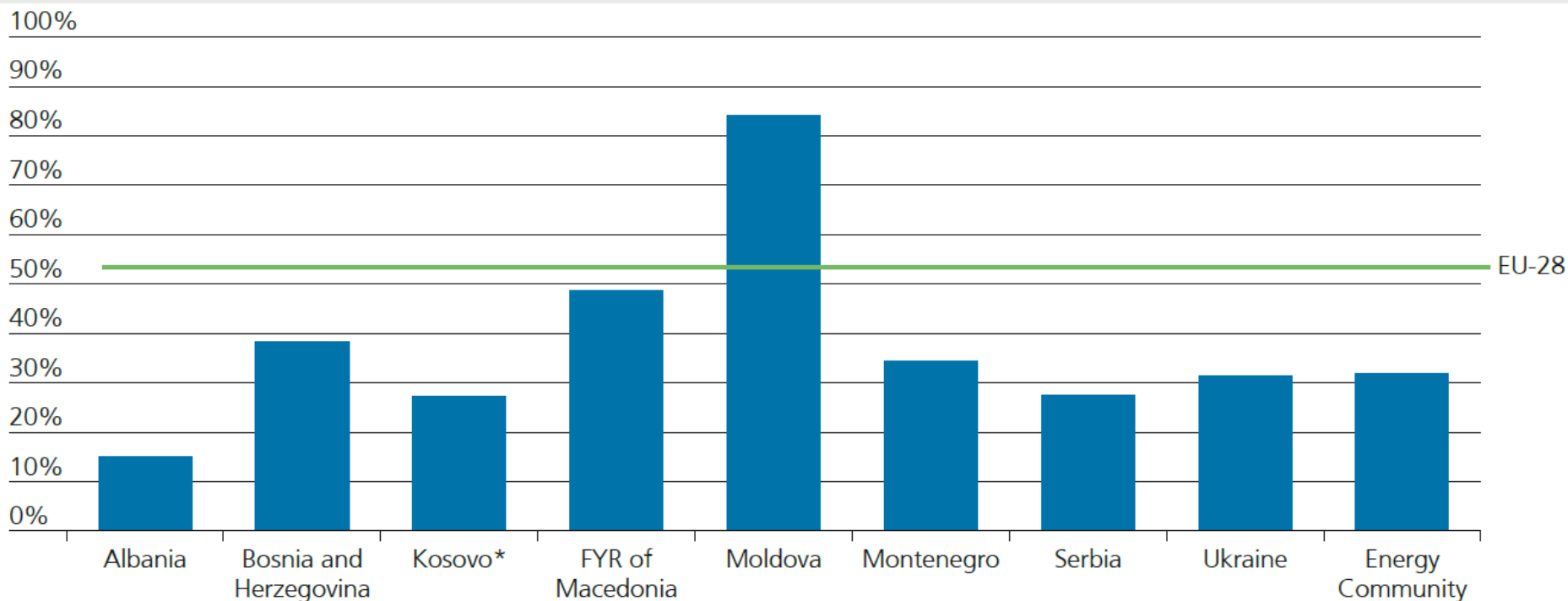

U oba entiteta, zakoni o OIE donešeni u 2013, Planovi za implementaciju Direktive 2009/28/EC u 2014 – većina odredbi Direktive prenešena, osim za OIE u transportu, ali:

- Sistem certificiranja mora biti organizovan na državnom nivou
- Kriteriji održivosti i shema certificiranja za tekuća biogoriva nisu usvojeni;
- nema ni plana ni regulative na državnom nivou;
- NAPOIE (NREAP) BiH je trebao biti podnesen **do 30.06.2013.**, Sekretarijat je pokrenuo postupak – „*Opening Letter*“ poslan u februaru 2014.; bez korektivne reakcije iz BiH; u pripremi je slijedeći korak „*Reasoned Opinion*“

Energetski indikatori

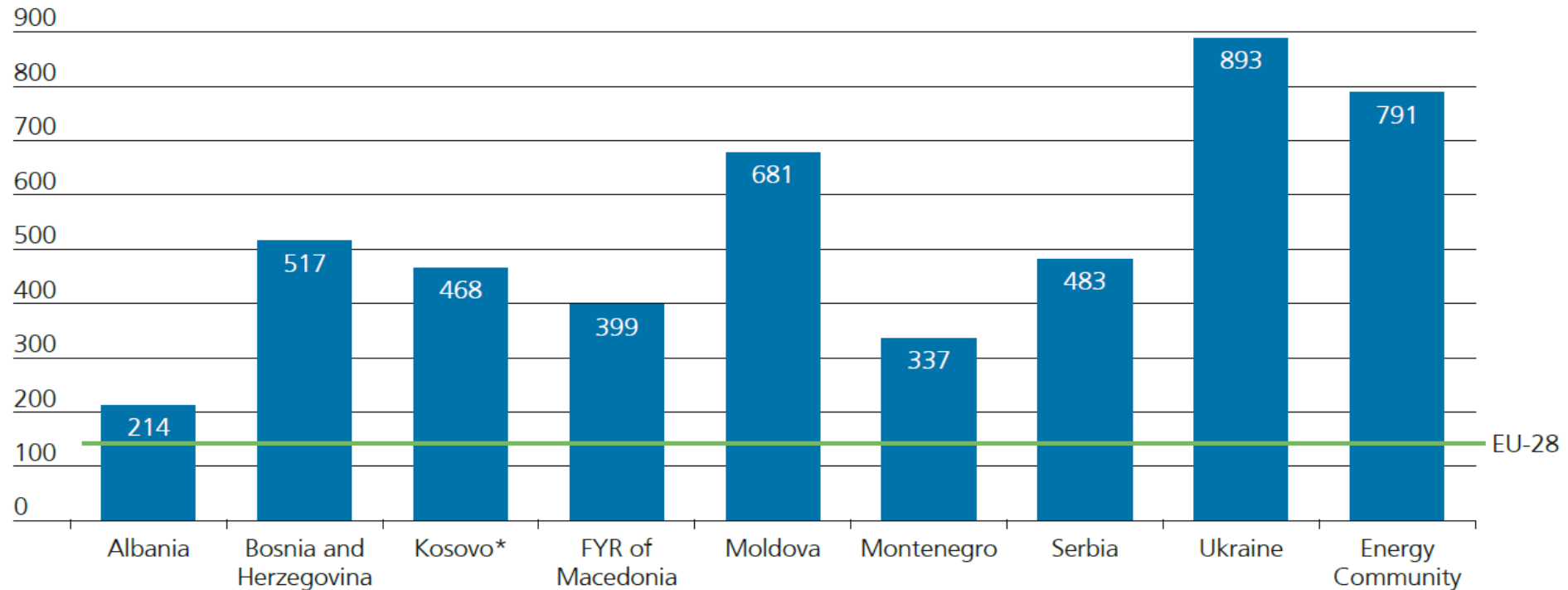
Zavisnost od uvoza energije u 2012. (u %)

*Ova oznaka ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

Energetski indikatori

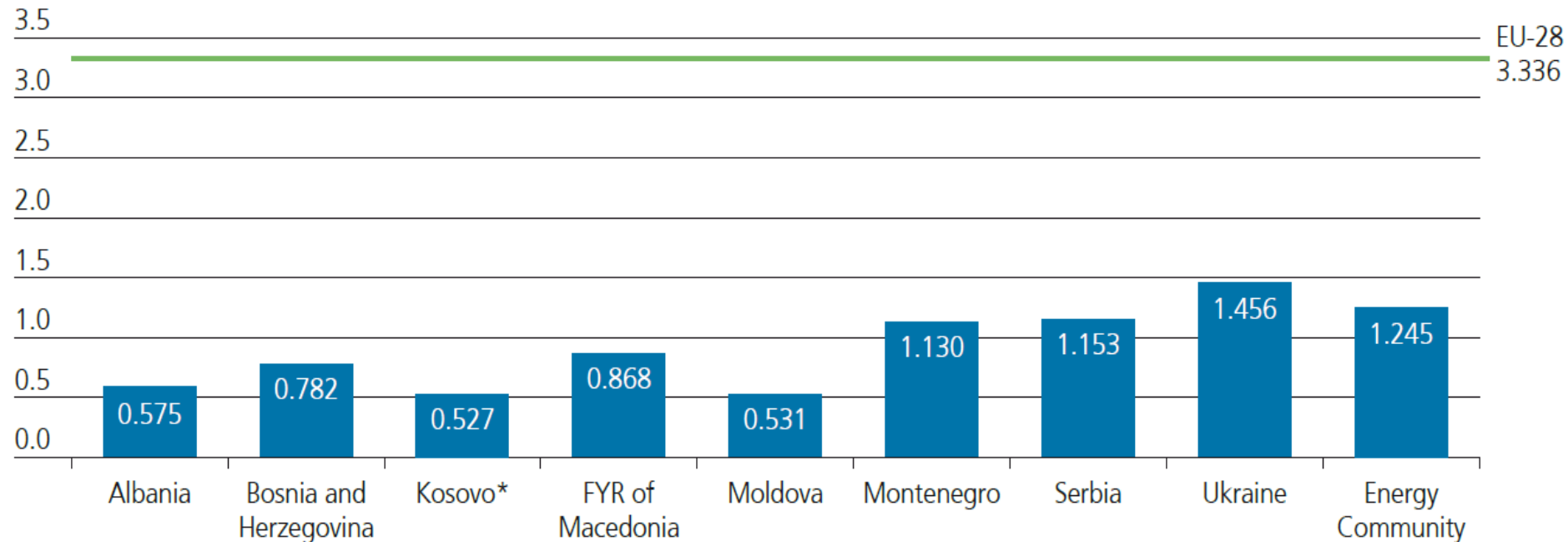
Intenzitet energije u 2012. (kgoe po 1000 USD – 2005.)

*Ova oznaka ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

Energetski indikatori

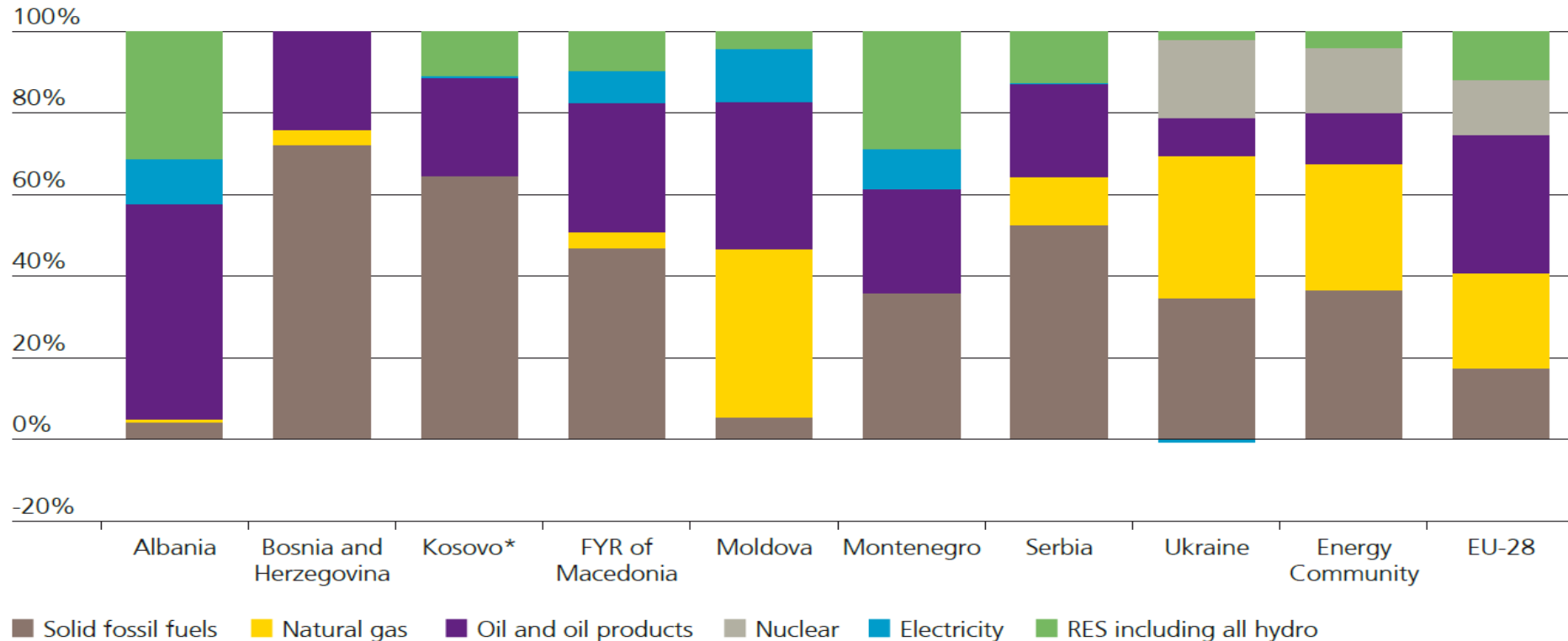
Potrošnja finalne energije po glavi stanovnika u 2012. (toe po glavi stanovnika)

*Ova oznaka ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

Energetski indikatori

Udio energenata u ukupnoj potrošnji energije u 2012. (u %)

*Ova oznaka ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

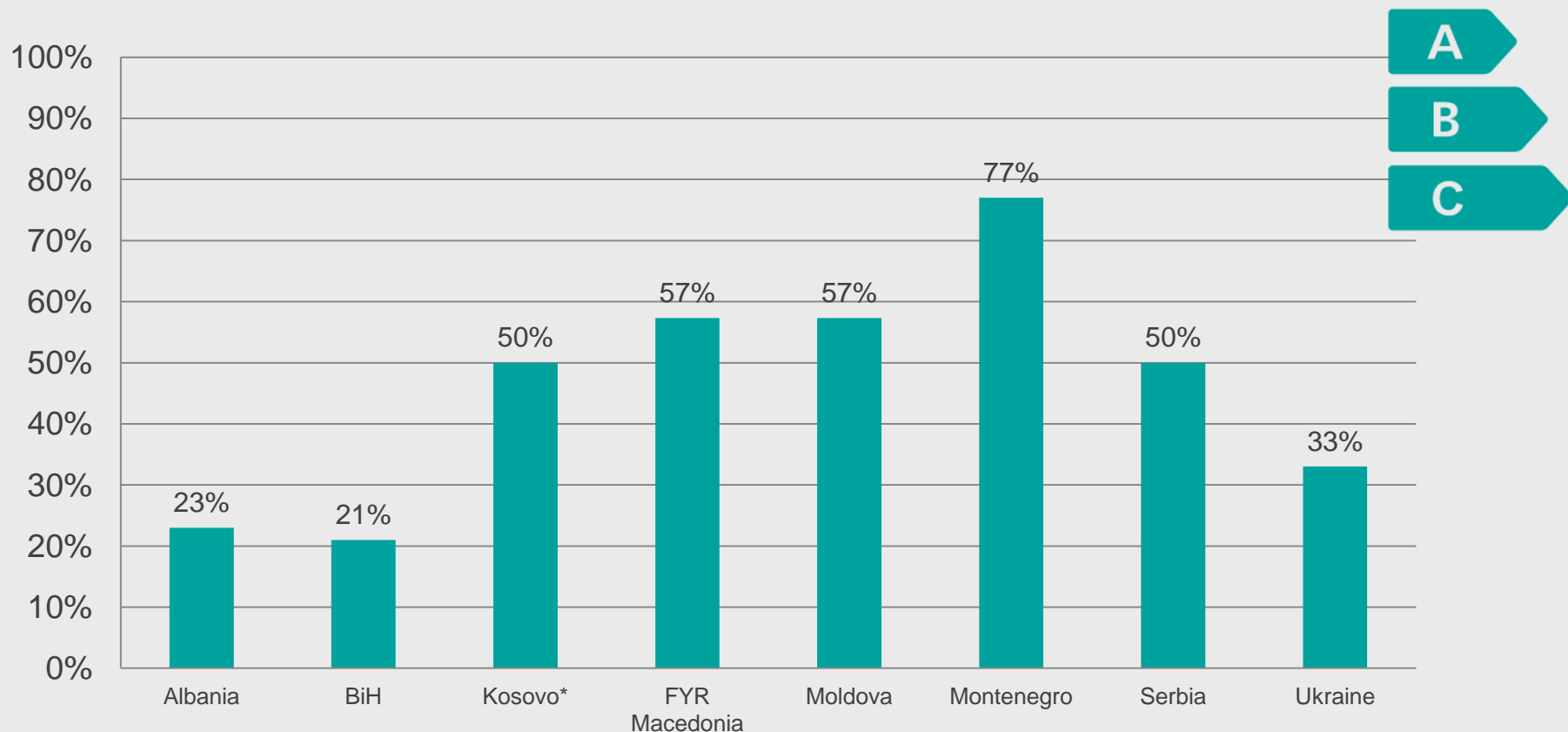
Odluke Saveta ministara

(Dec 2009./Sep 2010./Okt 2011.):

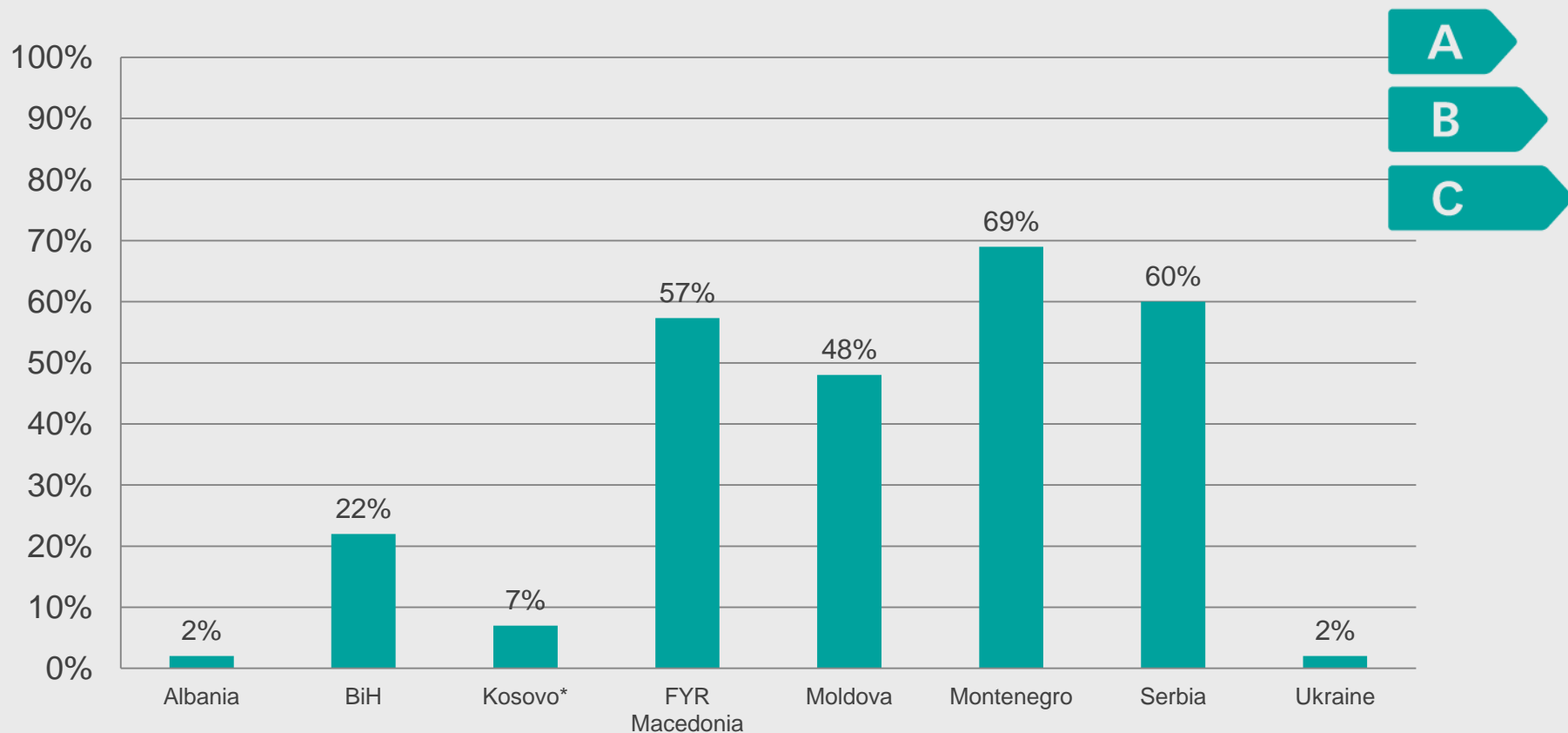
- ✓ **DIREKTIVA 2006/32/EZ O ENERGETSKOJ EFIKASNOSTI U KRAJNJOJ POTROŠNJI I ENERGETSKIM USLUGAMA (ESD)**
  - ✓ **DIREKTIVA 2010/31/EU O ENERGETSKIM SVOJSTVIMA ZGRADA (EPBD) – PREINAČENA DIREKTIVA od 2002/91/EZ**
  - ✓ **DIREKTIVA 2010/30/EU O OZNAČAVANJU PROIZVODA U VEZI SA ENERGIJOM (PREINAČENA DIREKTIVA od 92/75/EEZ) I IMPLEMENTIRAJUĆE DIREKTIVE/DELEGIRANI AKTI (ELD)**
    - Novi delegirani akti usvojeni na SM u septembru 2013!
- ➔ **U PRIPREMI:** usvajanje Direktive EU 2012/27/EU o energetskej efikasnosti (Preporuka SM iz 2013, Studija o oceni 2013/2014, adaptacija tokom 2014/2015, odluka SM u 2015)

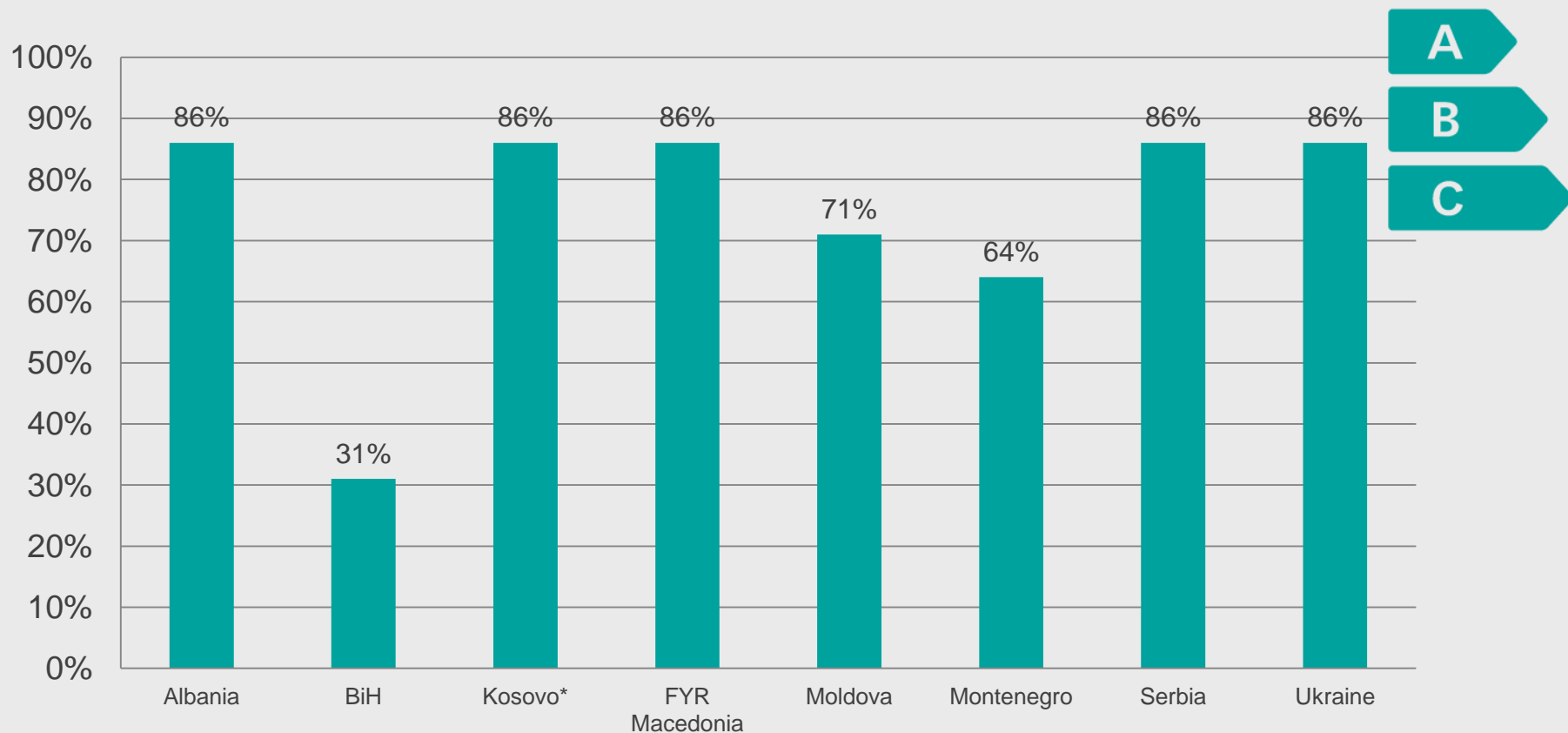
Transponovanje pravnih tekovina u oblasti energetske efikasnosti – ESD

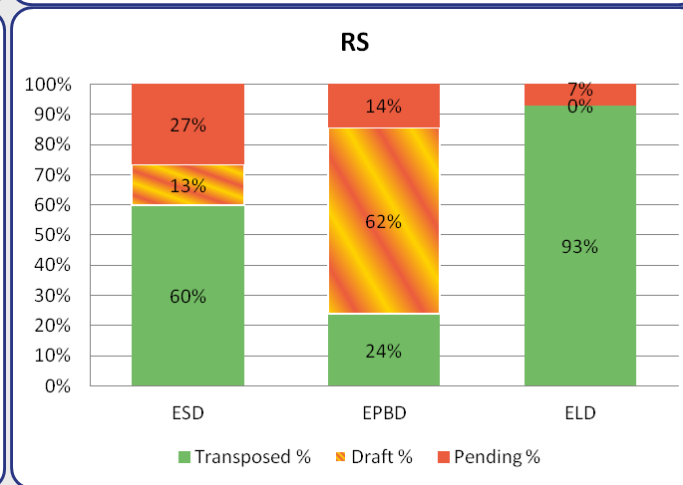
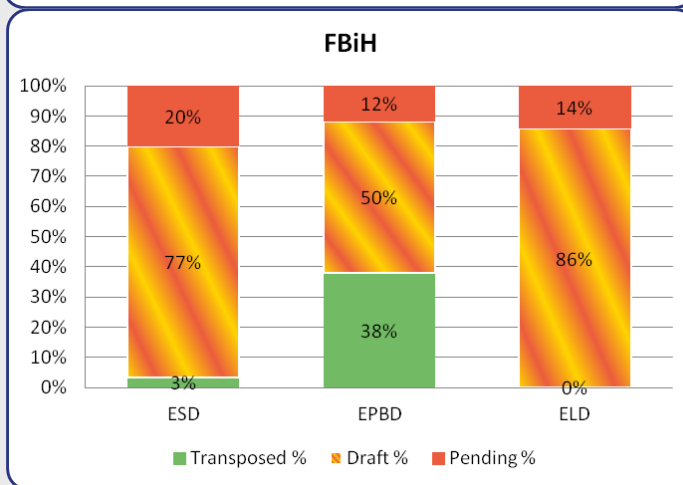
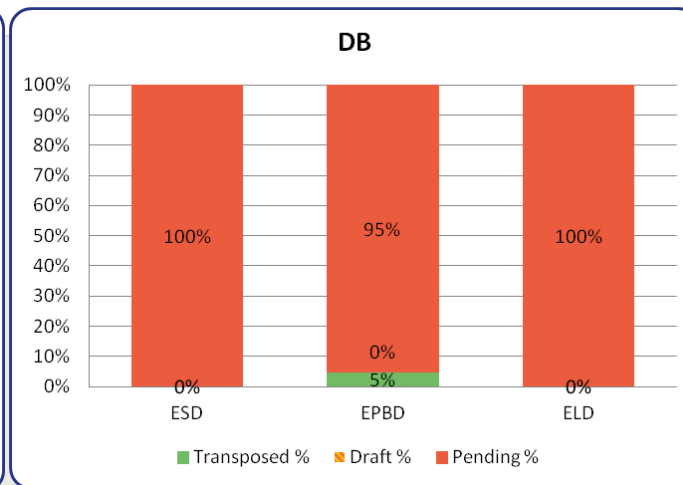
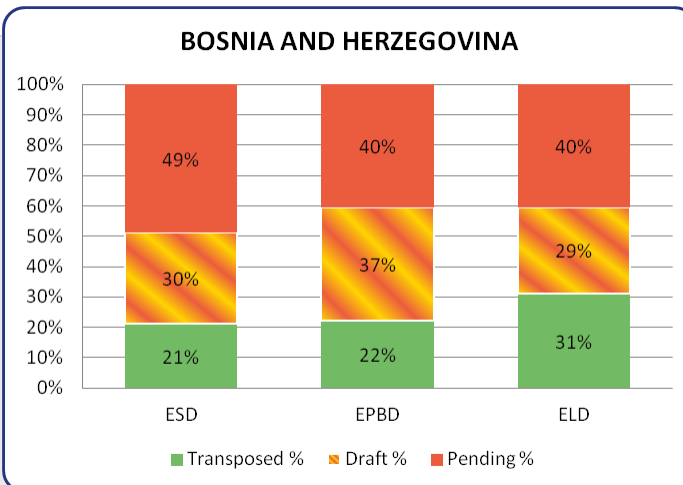
Transponovanje pravnih tekovina u oblasti energetske efikasnosti – EPBD

Transponovanje pravnih tekovina u oblasti energetske efikasnosti – ELD

Transponovanje pravnih tekovina u oblasti energetske efikasnosti – BiH

Zaključci Izveštaja o sprovođenju / preporuke

– Energetska efikasnost

- Direktiva 2006/32/EZ o energetskej efikasnosti u krajnjoj potrošnji i energetskej uslugama: Sekretarijat Energetske zajednice je u Martu 2014 pokrenuo postupak zbog kašnjenja u transpoziciji. Progress u RS: donesen EE Zakon o energetskej efikasnosti i EEAP. Parlament u FBiH je potrebno da sto prije usvoji EE Zakon, a Vlada EEAP. U Brčko Distriktu ne dešava se ništa. Nema ni 1. NEPEE za BiH.
- Direktiva o označavanju proizvoda u vezi sa energijom 2010/30/EC: preuzeta u RS (poseban pravilnik donesen 08.2014), u nacrtu u FBiH.
- Direktiva o energetskej svojstvima zgrada 2010/31/EC uglavnom je prenešena u RS i FBiH, a u Distriktu Brčko nije. Regionalni Program za Energetske Efikasnost (EBRD u saradnji sa Sekretarijatom EZ) trenutno pruža pomoć za transpoziciju EPBD i razvoju ESCO modela.
- Potrebno je jacati koordinaciju i osnovati tijelo za monitoring energetske efikasnosti na nivou države.

Zaključci Izveštaja o sprovođenju – Životna sredina

- Direktiva 85/337/EEC o procjeni uticaja na okoliš - transponovana u oba entiteta i u Brčko distriktu, ali prava implementacija još falj;
- Direktiva o sumporu u gorivu – nije poštovana i čak se različito tretira domaće i gorivo iz uvoza (započet postupak zbog kršenja obaveza);
- Ostali akti u oblasti životne sredine
  - Direktiva o divljim pticama
  - Direktiva o velikim postrojenjima za sagorevanje/ *IED* – najveći izazov za BiH (do kraja 2015 dostaviti National Emission Reduction Plan)

Hvala na pažnji!

www.energy-community.org